

Markku Jonninen

Konstruktiotekniikan insinööri Jonninen

Osa 1

Lapsuus Kukkumäessä ja Köhniöllä

Konstruktiotekniikan insinööri Jonninen

Osa 1.

Lapsuus Kukkumäessä ja Köhniöllä

Omistuskirjoitus

Tämän kirjasarjan kirjoittamisen motiivina oli halu kertoa lapsilleni ja ystävilleni, miten minusta tuli se mikä nyt olen. Samalla tämä on elämäni paketointia kansien väliin ihan omaa itseäni varten, kun vielä terveys kesti tämän kirjoittamisen.

Osa 1. kirjan tapahtuma-aikaan 60–70 luvuilla lasten elämä oli erilaista kuin nyt. Tässä on kuvattu kaupungissa asuneen maalaispojan elämää tarinoiden kautta, jotka perustuvat pääosin omiin ja osittain myös muiden muistoihin, jotka kytkeytyvät elämääni.

Omistan tämän ensimmäisen kirjani minulle tärkeälle ihmiselle, Muurasjärven Lepolan, vuonna 1929 syntyneelle Sylvi Jonniselle, joka oli kesäisin ja mummolassa käydessäni aina meille kaikille lapsille kuin toinen äiti

Sylvi ei saanut omia lapsia, mutta Lepolan lapset saivat toisen äidin.

Nimikkeen automaattinen analysointi tietojen, erityisesti mallien, trendien ja korrelaatioiden, saamiseksi tekijänoikeuslain 13b § ("tekstin- ja tiedonlouhinta") mukaisesti on kielletty.

© 2025 Markku Jonninen

Kustannustoimitus: Markku Jonninen

Kannen suunnittelu: Markku Jonninen

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B,
00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273,
22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-9680-1

Konstruktitekniikan insinööri Jonninen

Osa 1.

Lapsuus Kukkumäessä ja Köhniöllä

Muistelmia lapsuudesta.

Kuinka jo lapsena auktoriteetteja kyseenalaistanut, maailmaa ihmetellyt ja tapahtumia mieleen painanut poika, tutkii ympäristöä päästäkseen selville, miten maailma toimii.

Sisällysluettelo Osa 1

Konstruktöörin syntymä	6
Irja	9
Pauli	13
Pauli ja Irja	15
Markku	16
Peltokatu 5, Tarhamäki	18
Isän kanssa ostoksilla	22
Isän karkkeja	22
Sukset ja monot	22
Marjarohmu	23
Rannekello	24
Huopatossut	24
Sadevarusteet	26
Jarmo tulee perheeseen	27
Uusi syntymä	28
Enot	29
Veneilyä Päijänteellä	32
Sinivalkoinen Pyrkijä 12,5"	34
Papan kanssa	36
Hiihto	40
Vapaus leikkiä	42
Mäkiauto	43
Keljon Mummon opissa	45
Erja perheeseen	48
Vekarokatu 4	49
Pihaleikit	54
Laskuvarjojäkärit ja liidokit	57

Keinupallo	59
Lemmikkien ulkoiluttaminen	60
Polkupyörien rakentelu ja crossiradat	61
Pajupillit ja muut puukkotyöt.....	63
Lumiluolat ja mäkihyppy	63
Mäenlasku kelkoilla.....	65
Jääkiekko ja jääpallo.....	66
Elokvien teko.....	66
Lamppupiilo	67
Batman	68
Muurahaissota	68
Pidetään Serppaa.....	71
Hentuset ja Sieväset	74
Jonniset ja Pesoset	78
Lepola	85
Ojamäki.....	88
Santeri Jonninen	92
Maire	93
Muurasjärven kesäpojat.....	95
Maarata-ajot Haapajärvellä Juhannuksena 1968.....	100
Pihtiputaan keihäskarnevaalit.....	102
Aseet	103
Panosten testausta	104
Linnoitus.....	104
Hepokattijahti	106
Masan Pornolehdet.....	106
Purkkipuhelin	107
Pirunviulu	107
Paimenpoika	108

Marjamatkat	108
Ensimmäinen kerta savusaunassa	110
Heinätyöt	113
Turre	118
Muurasjärven pappi.....	120
Kädenvääntö	122
Mikko	123
Elämää Lepolassa	125
Yrjön kuolema.....	129
Kypärämäen koulu	130
Jyväskylän suurajot	133
Siionilaisten pyhäkoulu	135
Painit	137
Lautta	138
Köhniön uimaranta	139
Hukkuminen Köhniöjärveen	140
Käynti Rautpohjan konepajalla	142
Auktoriteetit	143
Jääradat.....	147
Läheltä piti tilanteita.....	149
Simca.....	151
Ravustus.....	153
Pienmäen Teuvo	155
Lomamatkat Simcalla.....	157
Ensimmäinen matka 1964	159
Toinen matka 1965	160
Kolmas matka 1966	161

Neljäs matka 1967	166
Viides matka 1968	170
Kuudes matka 1969	172
Seitsemäs matka ja Muurasjärvellä 1970	174
Kahdeksas matka 1971	176
Yhdeksäs matka 1972	185
Simca - paras maantiedon opettaja.....	187
Ruovesi Möyriäinen	188
Simcalle jäähyväiset.....	191
Loppukommentti	192
Tyrkkimispelin säännöt:.....	193

Konstruktöörin syntymä

Jotakin outoa tapahtuu.

Minua puristetaan.

Sisässäni ryöpyyää.

Aion taistella - en voi paeta.

Tutut rauhalliset äänet ovat poissa.

Ympäristöni on muuttunut kovaksi.

Puristus voimistuu.

Jokin koskettaa - kirkas valo täyttää kaiken.

Puristus hellittää - kehoni laajenee.

Ilma syöksyy sisääni.

Sattuu – itken.

Silmieni verkkokalvot vangitsivat ensimmäisen valonsäteen ja toimittivat sen aivoihini analysoitavaksi Keski-Suomen keskussairaalassa sunnuntaina 11.09.1960. Kello oli 21.25, kun synnyin Irja Inkeri Jonnisen os. Hentusen ja Pauli Jonnisen ensimmäisenä lapsena syksyisenä sunnuntai-iltana. Olin osastolla 131, huoneessa 4, poikana nro 8, toivottuna täysiaikaisena lapsena. Painoni oli 3.50 kiloa ja pituus 51 cm.

Minut vedettiin ulos imukupilla, josta syystä pääni oli muodoltaan kuin Etelä-Amerikan intiaanien Collaguat-heimolla eteläisessä Perussa. Pääni litistyi kuitenkin nopeasti takaisin normaaliksi palloksi, ehkä vielä normaalia pyöreämmäksi. Pääsin sairaalasta 17.9 painoni alkaessa kohota. Napavarsi oli edelleen mahassani jäljellä, calmette rokotteen olin 13. päivä saanut ja painoni oli nyt 3480 g. Isäni tuli meitä hakemaan autolla kotiin. Näin elämäni alkoi.

Kaikki oli mennyt synnytyksessä hyvin, ei edes yhdistelmä isän O Rh+ veri ja äidin A Rh-, eli pelkoa aiheuttanut Irjan veren negatiivinen resustekijä, ollut tuottanut ongelmia. Olen myös A Rh-. Ensimmäisen kerran oli kuitenkin käydä huonosti heti sairaalasta kotiin, osoitteeseen Jyväskylän Peltokatu 5 siirryttäessä, kun isäni törmäsi autolla talon seinään.

Isälläni oli kaikki mahdolliset ammattiajoluivat ja ajokortti moottoripyörästä täysikokoiseen linja-autoon ja raskaaseen perävaunuyhdistelmään. Isä oli kuitenkin tohkeissaan ensimmäisestä lapsestaan. Auto oli viistoperäinen IFA, jossa ensimmäisen matkani pyörien päällä tein. Matkaa sairaalasta Peltokadulle oli muutama kilometri ja isä varmaan kiinnitti liikaa huomiota takapenkillä olleisiin Irjaan ja vauvaan, joten viimeinen käännös Peltokadulta talon pihaan alamäkeen meni pitkäksi ja auto törmäsi kotitalomme nurkkaan. Vauhtia ei paljon ollut, mutta mummo ja pappa olivat tärähdyksen jälkeen rynnänneet talosta ulos. Mummo oli ollut huolissaan vauvasta. Pappa oli rauhallinen, kun oli varmaan heti huomannut kaikkien autossa olleiden olevan kunnossa, vauriot olivat pieniä, meille ei käynyt kuinka.

Seuraavan kerran hengenlähtöni oli lähellä muutaman viikon ikäisenä, kun minuun iski kova kuume. Keskussairaalassa diagnosoitiin syyksi aivokalvontulehdus. Vanhemmille kerrottiin, että se voi viedä hengen näin pieneltä vauvalta. Olin saanut syntyessäni rokotuksen, mutta kuume iski silti tai ehkä juuri sen takia, vai oliko syynä imukuppi? Äiti vietti sairaalassa kanssani koko ajan. Se oli vanhemmilleni kovaa aikaa. Lapsi on vakavasti sairas ja omat kädet eivät voi mitenkään auttaa. Jyväskylässä oli kuitenkin osaamista ja pätevät lääkärit ja hoitajat, joten saamani hoito pelasti minut.

Sain nimekseni Markku Juhani Jonninen, joista Juhani nimi tulee Jonnisen suvun ortodoksiperinteistä antaa esikoiselle nimi Johannes. Juhani on sen nykyaikainen vastike. Pappani oli Johannes ja hänen isänsä Johannes. Heidät erotettiin

toisistaan patronyymin eli isän nimen ensimmäisellä kirjaimella. Pappani isä oli Johannes A Jonninen, jossa A tulee nimestä Avtamon, eli Johannes Avtamoninpoika.

Kummeiksi minulle olivat lupautuneet isäni työkaveri ja hyvä ystävä, Aatu Koitola Liisa vaimoineen sekä setäni Mikko Jonninen Sylvi vaimoineen.

Irja

Äitini Irja syntyi Jyväskylässä Hentusen Einon (Enok) ja Eevan (Eva) ensimmäisenä lapsena vuonna 1935. Hänen kohdalle tuli olla ilman isää lähes koko lapsuusaika sodan takia. Saakosken mummola oli paikka, jossa hän vietti paljon aikaa mummonsa, pappansa sekä serkkunsa Annelin kanssa.

Irjan varhaislapsuus kului äitin ja vanhimman veljensä Martin kanssa Jyväskylässä. Isä Eino oli poissa, sotilastehtävissä eturintamalla lääkintämiehenä. Näin meni koko Irjan lapsuus 9-vuotiaaksi saakka. Isää ei lapsi usein nähnyt sotien aikana.

Äitini Irja Inkeri Hentunen oli kaunis, vaaleatukkainen, taiteellinen nainen. Hän lauloi, kutoi ja neuloi sekä teki pitsitöitä nuoresta lähtien. Kapiokirstu oli täynnä itse tehtyjä pitsisiä liinoja ja lakanoita, kuten siihen aikaan oli tapana. Hänestä olisi pitänyt tulla laulaja koska hänellä oli kaunis ääni, jonka kehittämistä ja alan opiskelua oli hänen koulunsa rehtorikin Irjan vanhemmille useasti ehdottanut. Irjalla oli taiteellisia lahjoja ja hän oli synnynnäinen laulaja, kuten oli hänen äitinsä Eevakin, joka lauleli aina puuhaillessaan ja ruokaa laittaessaan.

Irja otti hänelle kipeän asian kanssani kerran puheeksi ja hän oli silloin vieläkin katkera, kun isänsä Eino ei ollut rehtorin pyynnöistä huolimatta laittanut häntä musiikkiopintoihin, vaikka hän sitä myös itse pyysi. Eino oli ollut sitä mieltä, että laulun opiskelu olisi ollut aivan turhanpäiväistä rahan ja ajan tuhlausta. Irjan äänellä olisi varmasti avautunut iskelmä- tai klassisen laulajan ura, jos hän olisi päässyt sitä opiskelemaan. Irja pääsi laulamaan koko elämänsä ajan kuoroissa, ensin Jyväskylässä ja sitten Joensuussa. Laulu oli hänen rakas harrastuksensa läpi koko elämän.

Hän pukeutui kaupungilla liikkueensa tyylikkäästi ja naisellisesti, permanentti, papiljottikiharat ja vaalea

puolipitkäksi leikattu kihara tukka – ne olivat Irjan tyyli. Piikkikorkokengät olivat jalassa, kun liikuttiin kaupungissa. Vielä palvelutaloon joutuessaan hän pakkasi mukaansa piikkarit ja juhla-asun. Irja oli myös taitava tanssimaan. Hän kävi säännöllisesti tanssilavoilla yhdessä serkkunsa Annelin kanssa. Alkoholia hän ei paljoa juonut, koska siitä tuli todella kipeäksi eikä hän sitä koko elämänsä aikana edes kehdannut Alkosta ostaa. Minua hän välillä Joensuussa käydessäni pyysi hakemaan Alkosta pullon Carilloa, joka oli hänen suosikkinsa.

Hänen paras ystävänsä oli serkku, Sieväsen Anneli, myöhemmin Pienmäen Anuna tunnettu. Irjan äiti Eeva oli Sieväsen omaa sukuaan, Korpilahden Saakoskelta, Kalle ja Ida Sieväsen tytär. Anneli oli Eevan veljen Väinön tytär. Kalle oli ison Saakosken Kalmarin talon työntekijä, joka elätti perhettään talon töiden lisäksi pienellä maatilallaan. Irja vietti lapsuuden kesiään yleensä Saakoskella.

Irja kertoi tapahtumasta, kun oli ollut 15-vuotiaana kesävieraana jälleen Kallen ja Idan luona. Hän oli lähtenyt Idan pyynnöstä hakemaan vettä lähteestä, joka oli muutaman sadan metrin päässä torpalta. Talollisen poika, joka oli muutaman vuoden Irjaa vanhempi, oli seurailut Irjaa jo useamman päivän - Irjan yrittäessä vältellä häntä. Yllättäen poika oli ilmestynyt Irjan taakse polulla, Irjan kävellessä puisten ämpäreiden kanssa lähteen suuntaan. Poika seurasi Irjaa lähteelle ja alkoi ensin ehdotella jotakin. Hän oli ottanut takaapäin Irjaa väkisin kiinni, yrittäen suudella. Irja oli iskenyt puisella astiallaan poikaa kaikin voimin ja päässyt irtautumaan, pudottaen ämpärit lähteelle ja juossut suoraan torpalle.

Ida oli ihmeteltyt, miksi Irja tuli ilman vettä, juosten takaisin. Irja ei Idalle kertonut, mutta Ida varmasti arvasi asian laidan, koska tiesi talollisen pojan liikkeistä. Irja ei koskaan uskaltanut kertoa heille tarinaa, koska hän pelkäsi ongelmia, jos

asia tulisi ilmi. Ämpärit olivat ilmestyneet hetken päästä torpan oven pieleen täynnä vettä.

Kerran myöhemmin Anneli oli ehdottanut Irjalle, että lähdetään käymään siellä Kallen ja Idan torpalla Saakoskella. Hän oli saanut tiedon, että siellä oli kesämökkiläiset Etelä-Suomesta käymässä. Annelin tytär Ritva oli mielellään lähtenyt heille autokuskiksi. Häinkin oli kuullut Irjan tarinan. Kun koko porukka oli ollut torpassa sisällä ja asettunut kahvipöydän ympärille, oli Ritva yllättäen ottanut asiakseen kertoa Irjan tarinan ja kysynyt: ”kukahen se henkilö mahtoi olla, joka silloin Irjaa ahdisteli?” Tupaan oli tullut täydellinen hiljaisuus, koska sekä Irja, että kaikki muut paikalla olleet tiesivät vastauksen. Henkilö oli torpan nykyinen omistaja, hän istui pöydän päässä.

Asia sivuutettiin nopeasti ja Irja sitä tilannetta myöhemmin naureskeli, koska miehen vaimo ja lapsia oli myös ollut kuulemassa tarinan. Oli heillä kotona varmasti syntynyt aiheesta keskustelua. Torppa on vieläkin pystyssä Saakoskella - laajennettuna tosin. Tämän tarinan Irja oli kertonut monelle ystävälleen.

Kun sodan aikana lapsia lähetettiin Ruotsiin, niin sekä Irja että Martti olivat mukana siinä joukossa. He olivat valmiina nousemaan junaan Jyväskylän Rautatieasemalla juhlavaatteisiin puettuina ja nimilaput kaulanauhoihin kiinnitettynä. Onneksi juna oli tullut silloin myöhässä. Minua tuskin olisi, jos se olisi tullut ajoissa ja Eevalla ei olisi ollut aikaa miettiä ja muuttaa päätöstään. Irjasta ja Martista oli otettu jo jäähyväislähtökuva valokuvaamossa.

Toisessa kuvassa Jyväskylän rautatieasemalle seisoo kaksi lasta totisena vierekkäin, ulkotamineet päällä, ymmärtämättä minne ovat kohta lähdössä – ja miksi äiti on murheellinen? Eeva on kuvan ottanut ja olisiko se ollut juuri se hetki, kun

äidinrakkaus oli saanut vallan. Lapsia ei pantu ruotsin junaan vaan käsi kädessä käveltiin yhdessä takaisin kotiin.

Irjan lapsuuden muistoissa pyöri porraskäytäviin kantaatuneet ruoan ja prännäreissä paahdetun kahvin tuoksut, kun sitä herkkua oli sota-aikana joku saanut. Irja kävi kansakoulun ja oli mukana koulun kuorossa ja myöhemmin Jyväskylän sekakuorossa.

Nuorena 16-vuotiaana hän meni töihin Ruthin Jyväskylän leipomoon. Aivan alkuvaiheen työharjoittelun aikana tapahtui onnettomuus, jossa nuoren tytön käsi jäi kahden taikinaa litistävän rullan väliin. Irjalta murtui oikeasta kädestä ranteeseen asti lähes kaikki luut. Jyväskylästä löytyi kuitenkin taitava kirurgi, joka korjasi käden ja siitä tuli useiden leikkausten jälkeen arpia lukuun ottamatta toimiva käsi.

Eeva mummo oli nuorena vuosia Helsingissä töissä ollessaan ja asuessaan keskellä kaupunkia, oppinut suuren maailman kaupunkilaisten pukeutumistavat, joita Irja tietenkin jäljitteli. Irja kirjaili koko nuoruutensa ajan kapiokirstuunsa liinavaatteita ja ompeli itselleen ja kavereillekin näyttäviä juhlasuja.

Konstruktiotekniikan insinööri Jonninen

Osa 1

Lapsuus Kukkumäellä ja Köhniöllä

Tarinoita siitä, kuinka jo lapsena auktoriteetteja kyseenalaistanut, maailmaa ihmetellyt ja tapahtumia mieleen painanut poika tutkii ympäristöä päästäkseen selville, miten maailma toimii.

Kirjasarjan ensimmäisessä osassa liikutaan Jyväskylän Keljossa ja Köhniöllä, Pihtiputaan Muurasjärvellä ja yhdeksällä automatkalla Simcalla ympäri Suomea ja Norjaa.

Pikkupoikien maailma oli silloin erilainen. Ei ollut monia sääntöjä. Tärkeintä oli tulla syömään ja nukkumaan ajallaan. Kulkea sai missä halusi ilman vanhempien valvontaa.

Maailma on iso ja pikkupoika yrittää päästä sen salaisuuksista perille.

